

LAKIKLINIKKA-HANKKEEN LOPPURAPORTTI

TIIVISTELMÄ

Lakiklinikka-hankkeessa on kyse ainutlaatuisesta yksityisen ja julkisen sektorin toimijat yhdistävästä lainsäädännön kehittämisprojektista kiinteistö- ja rakennusalalla. Lakiklinikan puitteissa on muun muassa tarjottu maksutonta lakineuvontaa, toteutettu haastatteluja ja organisoitu erilaisia tapahtumia. Toiminnan tarkoituksena on ollut kerätä mahdollisimman kattavasti tietoa alan digitalisaatiota hidastavista lainsäädännöllisistä ongelmakohtista suoraan alan toimijoilta sekä helpottaa alan digitalisaatiota toteuttavien yritysten ja muiden yhteisöjen toimintaa. Kerätystä tiedosta on laadittu tilannekuva ympäristöministeriölle lainsäädännön kehittämistyön tueksi.

Vaikka alan digitalisaatiokehitys vaikuttaisi olevan riippuvainen myös alan toimijoiden asenteista, on hankkeen aikana saatu kuitenkin kartoitettua useita selvästi lainsäädäntöön liittyviä haasteita, jotka osaltaan hidastavat alan digitalisaatiokehitystä. Kerättyjen huomioiden perusteella voidaan ensinnäkin todeta, että alan toimijat kokevat merkittäväksi digitalisaation hidasteeksi tiedonhallintaan ja tiedon avoimuteen liittyvät kysymykset. Tiedon avoimuus, tiedon saatavuus ja avoimen tiedon ajantasaisuus eivät vastaa alan tarpeita. Erityisesti viranomaisen hallussa olevaa, liiketoiminnallisesti potentiaalista dataa pitäisi pystyä hyödyntämään nykyistä tehokkaammin ja monipuolisemmin. Tiedonsiirron rajapinnat koetaan epäselviksi ja muun muassa tämä aiheuttaa ongelmia tiedon jakamisessa eri toimijoiden välillä – niin julkisella kuin yksityiselläkin sektorilla. Tiedonhallinnallisiin kysymyksiin on monilta osin liitettävissä myös tietosuojasääntely, sillä sen aiheuttaman epävarmuuden koetaan hankaloittavan tiedon jakamista ja hyödyntämistä.

Maankäytön suunnittelua koskevan sääntelyn osalta nykyisen kaavoitusprosessin raskaus, hitaus ja vuorovaikutuksettomuus koetaan kehitystä hidastavaksi tekijäksi. Kaavoitusprosessia sähköistämällä ja digitaalisia työkaluja hyödyntämällä kaavoituksesta olisi mahdollista saada nykyistä vuorovaikutuksellisempaa. Myös viranomaistoimintaa ja viranomaisten resurseja koskevat ongelmakohdat herättivät hankkeen aikana laajasti huomioita. Tältä osin keskeisiä esille nousseita teemoja olivat viranomaisten heikot valmiudet hallita digitaalisia järjestelmiä ja prosesseja sekä viranomaispäätöksenteon ennakoimattomuus ja tulkintakäytännön vaihtelevuus. Edelleen hankintalainsäädäntöön liittyvät ongelmakohdat nousivat esille useaan otteeseen hankkeen aikana. Alan toimijat kokevat, että nykyinen hankintalainsäädäntö ei tarpeeksi tue innovatiivista kehitystä. Myös hankintalainsäädännön kömpelyys ja monitulkintaisuus nähdään hidasteena digitalisaatiokehitykselle. Immateriaalioikeuksiin liittyen alalla pidetään tärkeänä, että lainsäädännössä ja sen kehittämisessä huomiota kiinnitettäisiin nykyistä enemmän esimerkiksi rakentamisen tietomalleihin – immateriaalioikeuksien suojaamisen lisäksi olisi tärkeää lainsäädännön keinoin varmistaa, että tietomalleja voidaan hyödyntää täysimittaisesti myös rakennuksen elinkaaren myöhemmissä vaiheissa.

Hankkeen aikana on noussut esiin valtava määrä huomioita alan tulevaisuuden kehitystä koskien. Sen lisäksi, että nämä huomiot otetaan tarkempaan käsittelyyn parhaaksi katsotulla tavalla lainsäädäntötyössä, on myös alan toimijoiden hyvä perehtyä esiin nousseisiin haasteisiin syventääkseen ymmärrystään siitä, miten kiinteistö- ja rakennusala on tulevaisuudessa kehittymässä. Esiin nousseiden ongelmakohtien huomioiminen jo nyt mahdollistaa paremman varautumisen tulevaisuuden tuomiin muutoksiin. Kehitystyön jatkaminen onkin pitkälti alan toimijoiden vastuulla. Hankkeen aikana saadun palautteen perusteella on muodostunut selkeä käsitys siitä, että kehityksen turvaamiseksi lainsäätäjän ja alan toimijoiden välille tarvitaan toimiva kanava ja aitoa vuorovaikutusta – myös tulevaisuudessa.